

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Севрук Юрій Григорович

УДК 342.951 (477)

**АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ
РЕАЛІЗАЦІЇ ФУНКЦІЙ ПРОКУРАТУРИ УКРАЇНИ
В КОНТЕКСТІ РЕФОРМУВАННЯ ОРГАНІВ
КРИМІНАЛЬНОЇ ЮСТИЦІЇ**

12.00.07 – адміністративне право і процес;
фінансове право; інформаційне право

Автореферат
дисертації на здобуття наукового ступеня
кандидата юридичних наук

Запоріжжя – 2020

Дисертацією є рукопис.

Роботу виконано в Запорізькому національному університеті
Міністерства освіти і науки України.

Науковий керівник –

доктор юридичних наук, професор,
заслужений юрист України

Губанова Тамара Олексіївна,
Фінансово-правовий коледж,
директор.

Офіційні опоненти:

доктор юридичних наук, доцент

Доненко Валерій Вікторович,
Університет митної справи та фінансів,
професор кафедри адміністративного та митного права;

кандидат юридичних наук, доцент

Тильчик В'ячеслав В'ячеславович,
Університет державної фіскальної служби України,
доцент кафедри адміністративного права і процесу та митної безпеки.

Захист відбудеться «16» червня 2020 року о «13⁰⁰» годині на засіданні спеціалізованої вченої ради Д 17.051.07 Запорізького національного університету за адресою: 69600, м. Запоріжжя, пр. Соборний, 74, корп. 5, кім. 202-б.

З дисертацією можна ознайомитися в науковій бібліотеці Запорізького національного університету (м. Запоріжжя, вул. Жуковського, 66-а, корп. 2, кім. 101).

Автореферат розісланий «29» квітня 2020 року.

Вчений секретар
спеціалізованої вченої ради

Ш.Н. Гаджиєва

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. Реформа органів прокуратури, яка розпочалася з прийняттям Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо першочергових заходів із реформи органів прокуратури» від 19 вересня 2019 р. № 113-ІХ, покликана створити якісно нову систему прокуратури України, повернути довіру населення та забезпечити ефективне функціонування одного з ключових органів кримінальної юстиції. Конституція України чітко визначає функції прокуратури, які деталізовані в Законі України «Про прокуратуру», проте на практиці їх реалізація потребує ще більшої правової деталізації, що зумовлює необхідність прийняття Офісом Генерального прокурора цілого масиву підзаконних нормативно-правових актів, зокрема наказів. Наказами Офісу Генерального прокурора регламентується порядок здійснення окремих повноважень прокурорів у межах визначених функцій, тому значення таких відомчих нормативних актів важко переоцінити, вони потребують окремого наукового аналізу з метою виявлення прогалин і колізій та формулювання конкретних пропозицій щодо їх удосконалення згідно з принципами права, нормами ратифікованих міжнародних актів і положеннями чинних законів України.

Законом України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо першочергових заходів із реформи органів прокуратури» передбачена атестація прокурорів, утворення Офісу Генерального прокурора, обласних та окружних прокуратур, внесення змін до порядку притягнення прокурорів до дисциплінарної відповідальності тощо. Без змін залишається перелік передбачених Конституцією України функцій прокуратури щодо підтримання публічного обвинувачення в суді; стосовно організації та процесуального керівництва досудовим розслідуванням, вирішення відповідно до закону інших питань під час кримінального провадження, нагляду за негласними та іншими слідчими й розшуковими діями органів правопорядку; щодо представництва інтересів держави в суді у виключних випадках і в порядку, що визначений законом. 14 жовтня 2014 р. Верховна Рада України ухвалила закон про внесення змін до Закону України «Про прокуратуру», яким позбавила органи прокуратури України функції загального нагляду та всіх пов'язаних із цією функцією повноважень. Прокурори перестали здійснювати нагляд за додержанням і застосуванням законів усіма суб'єктами права та вживати заходи для усунення порушень закону стосовно будь-кого, хто відповідний закон порушує. У 2016 р. в межах судової реформи були внесені зміни до Конституції України, які остаточно залишили прокуратуру без повноважень зі здійснення загального нагляду.

Позбавлені функції загального нагляду за додержанням прав і свобод людини й громадянина, додержанням законів із цих питань органами виконавчої влади, органами місцевого самоврядування, їх посадовими та службовими особами, органи прокуратури втратили потужний правовий інструментарій впливу на суб'єктів владних повноважень із метою забезпечення дотримання принципів верховенства права й законності.

Прихильники такого обмеження повноважень прокуратури наголошували на тому, що прокурори часто використовували загальний нагляд для отримання неправомірної вигоди як умови скасування прокурорських перевірок і невинесення актів прокурорського реагування. Проте, незважаючи на корупційні ризики, функція загального нагляду та відповідні повноваження давали можливість прокурорам ефективно реагувати на порушення законності та вимагати їх усунення від посадових осіб органів публічної адміністрації та інших осіб, ініціювати притягнення винуватих осіб до дисциплінарної, адміністративної чи кримінальної відповідальності. Крім того, інститут «законних вимог» прокурора давав змогу ефективно здійснювати процесуальне керівництво досудовим розслідуванням, нагляд за додержанням законів під час виконання судових рішень у кримінальних справах і застосування інших заходів примусового характеру, пов'язаних з обмеженням особистої свободи громадян, а також представництво законних інтересів держави в суді, а саме отримувати необхідну інформацію й документи від юридичних і фізичних осіб, вимагати та реально домагатися усунення порушення норм законів посадовими особами органів публічної адміністрації, забезпечувати своєчасне й повне проведення необхідних слідчих дій слідчими тощо.

Нині прокурори позбавлені вказаних правових інструментів реалізації передбачених Конституцією України функцій прокуратури, що ускладнює, а іноді навіть унеможлиблює здійснення ефективної діяльності органами прокуратури, знижує рівень довіри громадян до прокуратури загалом.

Вищезазначене зумовлює необхідність проведення окремого дослідження, присвяченого питанням удосконалення адміністративно-правового забезпечення реалізації функцій прокуратури України в контексті реформування органів кримінальної юстиції. З метою вдосконалення адміністративно-правового забезпечення реалізації функцій прокуратури України важливо також вивчити найкращий зарубіжний досвід організації діяльності прокурорів та визначити можливість і доцільність його запозичення й упровадження в національну юридичну практику.

Питання адміністративно-правового забезпечення діяльності правоохоронних органів досліджуються в роботах фахівців у сфері адміністративного права, зокрема О. Баганця, О. Бандурки, В. Бевзенка, Н. Бенча, О. Величка, С. Гусарова, В. Доненка, Я. Заворотного, Р. Калюжного, В. Карпунцова, В. Курила, О. Литвака, Д. Лук'янця, Д. Лученка, П. Лютікова, Р. Мельника, В. Мойсика, О. Невзорова, І. Плахіної, В. Тильчика, М. Тищенко, Н. Топчий, Н. Холодницького, Ю. Чаплинської, П. Шумського та інших відомих учених.

Науково-теоретичне підґрунтя для написання дисертації становлять також праці таких провідних вітчизняних і зарубіжних фахівців у галузі адміністративного права та загальнотеоретичної юриспруденції, як В. Авер'янов, М. Віхляєв, Н. Губерська, С. Ківалов, Т. Коломоєць, В. Колпаков, А. Комзюк, О. Кузьменко, О. Миколенко, Н. Нижник, О. Онуфрієнко, Д. Приймаченко, П. Рабінович, С. Стеценко, А. Школик та інші.

Проте питання адміністративно-правового забезпечення реалізації функцій прокуратури в контексті реформування органів кримінальної юстиції України розкрито в юридичній науці фрагментарно, у межах більш загальних тем, що актуалізує проведення дисертаційного дослідження.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дисертацію виконано в межах планів наукових досліджень Запорізького національного університету на 2014–2020 рр., комплексних наукових проєктів «Основні напрямки удосконалення законодавства України в умовах євроінтеграційних процесів» (номер державної реєстрації 0115U00710) і «Дослідження основних напрямків реформування законодавства України в контексті глобалізаційних процесів» (номер державної реєстрації 0111U008532). Дисертацію виконано в межах реалізації Указу Президента України «Про затвердження Національної стратегії у сфері прав людини» від 25 серпня 2015 р. № 501/2015, вона сприяє реалізації Антикорупційної стратегії в Україні на 2014–2017 рр., Стратегії розвитку інформаційного суспільства в Україні, схваленої Розпорядженням Кабінету Міністрів України від 15 травня 2013 р. № 386-р, та Стратегії реформування державного управління України на період до 2021 р., затвердженої Розпорядженням Кабінету Міністрів України від 24 червня 2016 р. № 474-р (у редакції Розпорядження Кабінету Міністрів України від 18 грудня 2018 р. № 1102-р).

Мета та задачі дослідження. *Мета* дисертаційної роботи полягає в тому, щоб на основі комплексного аналізу теоретичних напрацювань, положень чинного законодавства України та практики його застосування визначити сутність, зміст та особливості адміністративно-правового забезпечення реалізації функцій прокуратури України в контексті реформування органів кримінальної юстиції з урахуванням об'єктивних процесів євроінтеграції й глобалізації; окреслити тенденції та виявити недоліки категоріального, нормативного, інституційного й інструментального складників адміністративно-правового забезпечення реалізації функцій прокуратури; сформулювати науково обґрунтовані висновки, теоретичні положення та практичні рекомендації, спрямовані на підвищення результативності й ефективності механізму адміністративно-правового забезпечення реалізації функцій прокуратури в Україні.

Для досягнення цієї мети в роботі необхідно послідовно вирішити такі основні завдання:

- розглянути історію становлення й розвитку адміністративно-правового забезпечення реалізації функцій прокуратури;
- проаналізувати історіографію та визначити методологічні засади дослідження адміністративно-правового забезпечення реалізації функцій прокуратури;
- охарактеризувати Концепцію реформування органів кримінальної юстиції та визначити актуальні питання її практичної реалізації;
- проаналізувати правові основи адміністративно-правового забезпечення реалізації функцій прокуратури України;

- визначити та класифікувати адміністративно-правові засоби забезпечення реалізації функцій прокуратури в контексті реформування органів кримінальної юстиції;

- проаналізувати позитивний досвід адміністративно-правового забезпечення реалізації функцій прокуратури в зарубіжних країнах та визначити шляхи його впровадження в національну юридичну практику;

- сформулювати конкретні пропозиції щодо актуальних напрямів удосконалення системи адміністративно-правових засобів забезпечення реалізації функцій прокуратури в Україні.

Об'єктом дослідження є врегульовані нормами адміністративного права суспільні відносини у сфері адміністративно-правового регулювання організації та діяльності прокуратури.

Предметом дослідження є адміністративно-правове забезпечення реалізації функцій прокуратури України в контексті реформування органів кримінальної юстиції.

Методи дослідження. У дисертації використано систему підходів, принципів і методів наукового пізнання, вибір яких зумовлений метою та завданнями дослідження з урахуванням його об'єкта й предмета. Методологія дисертаційного дослідження ґрунтується на органічному поєднанні філософських методів діалектики, метафізики, а також принципів об'єктивності й історизму; загальнонаукових методів, серед яких – прийоми логічного методу (аналіз, синтез, дедукція та індукція), системний і структурно-функціональний методи, статистичний та соціологічний методи; спеціально-юридичних методів дослідження, серед яких – методи порівняльного правознавства, метод юридичної логіки, метод юридичної догматики, а також метод юридичного моделювання.

У процесі дослідження історії становлення й розвитку адміністративно-правового забезпечення реалізації функцій прокуратури застосовуються закони діалектики, прийоми логічного методу, системний метод, а також принцип історизму (підрозділ 1.1). Філософські методи діалектики та метафізики, системний метод і прийоми логічного методу застосовуються для дослідження історіографії та методологічних засад адміністративно-правового забезпечення реалізації функцій прокуратури в Україні (підрозділ 1.2).

З метою характеристики концепції реформування органів кримінальної юстиції, а також визначення актуальних проблем її практичної реалізації використовуються закони діалектики, прийоми логічного методу, системний і структурно-функціональний методи, прийоми соціологічного методу, метод юридичної статистики, а також метод юридичного моделювання (підрозділ 2.1). Для характеристики правових основ і принципів адміністративно-правового забезпечення реалізації функцій прокуратури застосовуються системний та структурно-функціональний методи, метод юридичної догматики, а також прийоми юридичної логіки (підрозділ 2.2). Адміністративно-правові засоби забезпечення реалізації функцій прокуратури в Україні досліджуються за допомогою законів діалектики з дотриманням принципу об'єктивності, прийомів логічного методу, системного та структурно-функціонального

методів, методів соціологічних досліджень і юридичної статистики, а також методів юридичної догматики та юридичного моделювання (підрозділ 2.3).

Для дослідження досвіду адміністративно-правового забезпечення реалізації функцій прокуратури в зарубіжних країнах використовуються прийоми логічного методу, системний метод і методологія порівняльного правознавства (підрозділ 3.1). Актуальні напрями вдосконалення системи адміністративно-правових засобів забезпечення реалізації функцій прокуратури в Україні визначаються за допомогою законів діалектики, прийомів логічного методу, системного та структурно-функціонального методів, методів юридичної логіки і статистики, а також методу юридичного моделювання (підрозділ 3.2).

Нормативну основу роботи становлять Конституція України, міжнародні нормативно-правові акти, ратифіковані Верховною Радою України, закони України, укази Президента України, постанови Кабінету Міністрів України та відомчі нормативно-правові акти центральних органів виконавчої влади, накази Офісу Генерального прокурора.

Емпіричною базою дисертації є дані, акумульовані Державною службою статистики України, а також правова публіцистика, довідкові видання, матеріали репрезентативних соціологічних досліджень тощо.

Наукова новизна одержаних результатів. Дисертація є першим комплексним дослідженням адміністративно-правового забезпечення реалізації функцій прокуратури України в контексті реформування органів кримінальної юстиції, у якому не лише розкрито особливості адміністративно-правового регулювання організації та діяльності органів прокуратури, а й наведено класифікацію конкретних адміністративно-правових засобів забезпечення реалізації функцій прокуратури в контексті реформування органів кримінальної юстиції. У результаті здійсненого дослідження сформульовано низку положень і висновків, запропонованих особисто здобувачем, до найбільш значущих із яких належать такі:

уперше:

– сформульовано авторське визначення адміністративно-правового забезпечення реалізації функцій прокуратури як системи адміністративно-правових засобів деталізації та конкретизації національного законодавства з метою ефективної (підтвердженої реальними результатами роботи й високим рівнем довіри населення) та оптимальної (здійсненої в найкоротші строки і з максимальною економією бюджетних ресурсів) реалізації визначених у Конституції та законах України функцій прокуратури;

– здійснено класифікацію адміністративно-правових засобів забезпечення реалізації функцій прокуратури за різними критеріями (за методом правового регулювання, за юридичною силою правових підстав застосування, залежно від суб'єкта застосування та кола суб'єктів, щодо яких вони застосовуються), що є основою для вдосконалення чинного національного законодавства та юридичної практики у сфері адміністративно-правового регулювання організації й діяльності органів прокуратури;

удосконалено:

– методологічні засади дослідження адміністративно-правового забезпечення реалізації функцій прокуратури України в контексті реформування органів кримінальної юстиції щодо особливостей застосування законів діалектики та метафізики, принципів об'єктивності й історизму, загальнонаукових і спеціально-юридичних методів у процесі дослідження адміністративно-правового регулювання організації та діяльності прокуратури;

– систему основних напрямів і способів реформування органів кримінальної юстиції, стрижнем якої повинна стати затверджена на рівні закону концепція, регламентація практичної реалізації якої деталізована за допомогою конкретних адміністративно-правових засобів реформи кожного правоохоронного органу та забезпечення взаємодії між усіма органами публічної адміністрації з урахуванням норм і принципів міжнародного права, використанням електронного документообігу й відеофіксації всіх процесуальних дій суб'єктів владних повноважень;

набули подальшого розвитку:

– узагальнення досвіду адміністративно-правового забезпечення реалізації функцій прокуратури в зарубіжних країнах, серед яких особливу увагу приділено моделям організації й діяльності прокуратури Французької Республіки та Федеративної Республіки Німеччина, правові системи яких найбільше наближені до національної правової системи та демонструють високий рівень організації й адміністративно-правового забезпечення діяльності прокуратури;

– систематизація історіографії дослідження та правових засад адміністративно-правового забезпечення реалізації функцій прокуратури з метою формулювання конкретних пропозицій щодо вдосконалення чинного законодавства та обґрунтування необхідності прийняття оновленої Концепції реформування органів кримінальної юстиції.

Практичне значення одержаних результатів полягає в тому, що сформульовані в дисертаційному дослідженні положення, зроблені узагальнення, висновки та пропозиції мають загальнотеоретичне і прикладне значення для науки адміністративного права, правотворчої діяльності та юридичної практики у сфері адміністративно-правового забезпечення реалізації функцій прокуратури. Результати дослідження може бути використано в таких напрямках:

– *науково-дослідній сфері* – для розроблення актуальних напрямів удосконалення адміністративно-правового забезпечення реалізації функцій прокуратури, класифікації та деталізації адміністративно-правових засобів реформування органів кримінальної юстиції, а також для вивчення відповідних правових механізмів на загальнотеоретичному рівні й у межах інших галузей права;

– *правотворчій діяльності* – для розроблення оновленої Концепції реформування органів кримінальної юстиції, яку необхідно затвердити на рівні

закону та деталізувати в наказах Офісу Генерального прокурора щодо адміністративно-правового забезпечення реалізації функцій прокуратури;

– *правозастосовній діяльності* – для поліпшення й удосконалення практики адміністративно-правового забезпечення реалізації функцій прокуратури України;

– *навчальному процесі* – для підготовки підручників і посібників зі спеціальностей «Адміністративне право», «Адміністративно-процесуальне право України», «Судові та правоохоронні органи України», а також під час викладання відповідних дисциплін.

Апробація результатів дослідження. Основні теоретичні положення, висновки й пропозиції, що містяться в роботі, оприлюднені на трьох науково-практичних конференціях: «Сучасні проблеми правової системи та державотворення в Україні» (м. Запоріжжя, 2020 р.); «Актуальні питання та проблеми правового регулювання суспільних відносин» (м. Дніпро, 2020 р.); «Правове забезпечення політики держави на сучасному етапі її розвитку» (м. Харків, 2020 р.).

Публікації. Основні положення, висновки й рекомендації, що містяться в дисертаційній роботі, викладено у 5 статтях, які опубліковані в наукових виданнях, що визнані як фахові з юридичних наук, у тому числі 1 стаття – у зарубіжному науковому виданні, а також у 3 тезах доповідей на міжнародних науково-практичних конференціях.

Структура та обсяг дисертації. Дисертація складається зі вступу, трьох розділів, що містять 7 підрозділів, висновків, списку використаних джерел та додатків. Загальний обсяг дисертації становить 197 сторінок. Список використаних джерел налічує 175 найменувань і займає 21 сторінку.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У **вступі** обґрунтовано актуальність теми дисертації, окреслено зв'язок роботи з науковими програмами та планами, визначено мету й завдання, об'єкт і предмет дослідження, його методи, обґрунтовано наукову новизну та практичне значення результатів роботи, наведено відомості про апробацію результатів дослідження, публікації та структуру дисертації.

Розділ 1 «Теоретико-методологічні засади дослідження адміністративно-правового забезпечення реалізації функцій прокуратури» складається з двох підрозділів.

У **підрозділі 1.1 «Історія становлення та розвитку адміністративно-правового забезпечення реалізації функцій прокуратури»** зазначається, що правильне розуміння будь-якого правового явища чи процесу не можливе без дослідження історії їх виникнення, становлення й розвитку.

Дослідження історії становлення та розвитку адміністративно-правового забезпечення реалізації функцій прокуратури дало змогу сформулювати висновок про те, що з огляду на позитивний історичний досвід законодавство у

сфері правового регулювання організації й діяльності прокуратури потребує суттєвого реформування.

Зазначається, що органи прокуратури, позбавлені функції загального нагляду за додержанням прав і свобод людини й громадянина, додержанням законів із цих питань органами виконавчої влади, органами місцевого самоврядування, їх посадовими та службовими особами, втратили потужний правовий інструментарій впливу на суб'єктів владних повноважень із метою забезпечення дотримання принципів верховенства права та законності. Водночас функція загального нагляду прокуратури та її адміністративно-правове забезпечення мають певне історичне коріння. Необхідність правового закріплення функції загального нагляду зумовлена позитивним історичним досвідом діяльності органів прокуратури, які із самого початку були створені як органи нагляду за додержанням законів.

Проведений науковий аналіз історії виникнення та розвитку адміністративно-правового забезпечення функцій прокуратури України свідчить про те, що в різні історичні періоди для органів прокуратури була характерна функція загального нагляду, яка надавала прокурорам досить потужний правовий інструментарій забезпечення дотримання принципу законності суб'єктами владних повноважень, підприємствами, установами, організаціями незалежно від форми власності, а також громадянами. Адміністративно-правове забезпечення функцій прокуратури в різні історичні епохи здійснювалося судовими органами, органами юстиції та безпосередньо керівництвом прокуратури. Виявлено тенденцію щодо посилення ролі законодавчого забезпечення реалізації функцій прокуратури з урахуванням їх значення для ефективного функціонування всієї системи органів кримінальної юстиції.

Констатовано, що з огляду на позитивний історичний досвід законодавство у сфері правового регулювання організації та діяльності органів прокуратури має включати потужний адміністративно-правовий інструментарій реалізації передбачених Конституцією України функцій прокуратури.

У підрозділі 1.2 *«Історіографія та методологічні засади дослідження адміністративно-правового забезпечення реалізації функцій прокуратури»* на основі ретроспективного аналізу наукових праць таких відомих учених-адміністративістів, як В. Бевзенко, М. Віхляєв, Н. Губерська, С. Гусаров, Р. Калюжний, Т. Коломоєць, В. Колпаков, А. Комзюк, О. Кузьменко, В. Курило, Д. Лук'янець, Д. Лученко, П. Лютіков, Р. Мельник, О. Миколенко, Д. Приймаченко, С. Стеценко, М. Тищенко, А. Школик, здійснено узагальнення наукових підходів до питання адміністративно-правового забезпечення реалізації функцій прокуратури. Теоретико-методологічною основою дослідження адміністративно-правового забезпечення реалізації функцій прокуратури є також роботи науковців, які детально розкрили поняття, структуру та сутність системи органів кримінальної юстиції, визначили актуальні напрями її реформування, а також запропонували способи вирішення проблемних питань реалізації Концепції реформування органів кримінальної юстиції. Це, зокрема, праці Г. Барчука, І. Бондаренко, А. Головача,

О. Кальмана, А. Кучука, О. Литвака, О. Литвинова, Н. Мельника, С. Міщенко, А. Олійника, П. Онопенка, Т. Пікулі, А. Подоляки, І. Сердюка, Н. Топчий, О. Тюріної, В. Фатхутдінова, П. Фріса та інших відомих авторів.

З'ясовано, що актуальні питання правового забезпечення організації та діяльності органів прокуратури, а також особливості реалізації окремих функцій прокуратури розглядали О. Баганець, Н. Бенч, О. Величко, С. Голосов, В. Гринюк, К. Гузе, Ю. Дьомін, Я. Заворотний, О. Звірко, Л. Зуєвич, П. Каркач, В. Карпунцов, Я. Ковальова, І. Козьяков, А. Лапкін, А. Ляш, В. Маляренко, В. Мойсик, О. Мартинюк, О. Невзоров, Л. Нецька, І. Плахіна, М. Руденко, О. Скибенко, М. Смирнов, Ю. Спусканюк, М. Стефанчук, В. Сухонос, С. Тищенко, Ю. Чаплинська, П. Шумський, Н. Холодницький, Л. Хруслова, В. Юрчишин та інші вчені.

Методологічні засади дослідження адміністративно-правового забезпечення реалізації функцій прокуратури включають комплексне поєднання філософських, загальнонаукових і спеціально-юридичних методів дослідження, принципи наукового аналізу, термінологічну базу, напрацьовану в доктрині адміністративного права, а також основні наукові підходи до розуміння сутності й змісту адміністративно-правового забезпечення діяльності правоохоронних органів загалом та реалізації функцій прокуратури зокрема.

Ключову роль у дослідженні відіграють закони та прийоми діалектики, принципи об'єктивності й історизму, прийоми логічного методу, системний і структурно-функціональний методи, соціологічний метод та метод статистики. З метою формування конкретних пропозицій щодо вдосконалення чинного національного законодавства у сфері правового регулювання організації та діяльності прокуратури відповідно до міжнародних стандартів використано методологію порівняльного правознавства, а також метод юридичного моделювання.

З огляду на тенденцію щодо посилення ролі публічної адміністрації в регулюванні правоохоронної діяльності значну увагу питанням правового забезпечення реалізації функцій прокуратури приділяють учені-адміністративісти. Останні реформи системи органів прокуратури, процеси євроінтеграції зумовлюють необхідність спеціалізованих досліджень проблемних питань адміністративно-правового забезпечення реалізації функцій прокуратури України в контексті реформування органів кримінальної юстиції.

Розділ 2 «Правові основи та засоби адміністративно-правового забезпечення реалізації функцій прокуратури України в контексті реформування органів кримінальної юстиції» складається з трьох підрозділів.

У підрозділі 2.1 *«Концепція реформування органів кримінальної юстиції та актуальні питання її практичної реалізації»* охарактеризовано місце й роль органів прокуратури в системі органів кримінальної юстиції. Зазначено, що органи прокуратури України є ключовим елементом системи органів кримінальної юстиції, яка також включає систему органів Національної поліції України, підрозділів Національної гвардії України, Служби безпеки України, Державної податкової служби України та інших правоохоронних органів

України, які виконують свої завдання відповідно до профільних законів і відомчих нормативно-правових актів.

Встановлено, що чинна система органів кримінальної юстиції є результатом реалізації Концепції реформування кримінальної юстиції України, затвердженої Указом Президента України від 08 квітня 2008 р. № 311/2008. Проте вона залишається громіздкою та одним із найчисельніших за кількістю співробітників правоохоронних органів у Європі. Рівень оплати праці вітчизняних правоохоронців залишається далеким від європейського рівня, що продовжує породжувати корупційні зв'язки та випадки зловживання владою й посадовим становищем. Незважаючи на впровадження Єдиного реєстру досудових розслідувань та інших електронних систем, кримінальний процес залишається забюрократизованим, електронні версії документів підтверджуються паперовою версією, кримінальні провадження наповнюються значною кількістю «підтверджуючих» документів, які перебувають у загальному доступі в електронних реєстрах і базах даних.

Акцентовано увагу на тому, що в основу реформування кримінальної юстиції мають бути покладені багатовікові національні традиції правотворення та судівництва, положення вітчизняного права, які пройшли перевірку часом і виправдані практикою, прогресивні інститути правових систем держав Європейського Союзу, норми міжнародного права. Метою реформування кримінальної юстиції України є підвищення її ефективності для забезпечення прав і свобод людини. Вона має будуватися на принципах верховенства права, гуманізації законодавства у сфері кримінальної юстиції, поєднання захисту прав особи та забезпечення публічних інтересів, невідворотності відповідальності й покарання за кримінально карані діяння, цілісності та закінченості (функціональної завершеності) регламентації діяльності суб'єктів кримінальної юстиції, гарантування права на судовий захист, забезпечення рівності всіх перед законом і процесуальній рівності сторін у кримінальному провадженні, відповідності нормативних актів із питань функціонування кримінальної юстиції вимогам міжнародних договорів, згоду на обов'язковість яких надано Верховною Радою України.

У підрозділі 2.2 «Правові основи адміністративно-правового забезпечення реалізації функцій прокуратури України» зазначається, що організація та діяльність прокуратури України, статус прокурорів визначаються Конституцією України, Законом України «Про прокуратуру» та іншими законами України, а також чинними міжнародними договорами, згоду на обов'язковість яких надано Верховною Радою України. З-поміж основних чинних актів, що використовуються в цій сфері, – Кримінальний кодекс України, Кримінальний процесуальний кодекс України, Кримінально-виконавчий кодекс України, закони України «Про запобігання корупції», «Про звернення громадян», «Про організаційно-правові основи боротьби з організованою злочинністю», «Про попереднє ув'язнення», «Про заходи протидії незаконному обігу наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів та зловживанню ними», «Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму

та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення», «Про боротьбу з тероризмом», «Про попередження насильства в сім'ї», «Про виконавче провадження» тощо. Як новелу законодавства України, яке регламентує діяльність органів прокуратури, можна назвати Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо першочергових заходів із реформи органів прокуратури».

До правових основ адміністративно-правового забезпечення реалізації функцій прокуратури України варто віднести правові висновки (правові позиції) Верховного Суду України, постанови касаційних судів Верховного Суду та постанови Великої Палати Верховного Суду, а також рішення Європейського суду з прав людини.

До основних способів правового забезпечення реалізації функцій прокуратури необхідно віднести адміністративно-правові засади діяльності прокуратури, тобто весь масив нормативно-правового матеріалу, яким урегульовані основні питання організації та діяльності прокуратури, а також принципи її здійснення. Це, зокрема, накази Генеральної прокуратури України «Про основні засади організації роботи в органах прокуратури України» від 19 січня 2017 р. № 15, «Про координацію діяльності правоохоронних органів у сфері протидії злочинності та корупції» від 16 січня 2013 р. № 1/1гн, «Про організацію прокурорського нагляду за додержанням законів органами, які проводять оперативно-розшукову діяльність» від 03 грудня 2012 р. № 4/1гн (зі змінами, внесеними наказами Генерального прокурора України від 25 січня 2013 р. № 4/1гн-1 та від 13 листопада 2013 р. № 98), «Про організацію діяльності прокурорів щодо представництва інтересів держави в суді та при виконанні судових рішень» від 21 вересня 2018 р. № 186, «Про організацію діяльності прокурорів з нагляду за додержанням законів при виконанні судових рішень у кримінальних справах, а також при застосуванні інших заходів примусового характеру, пов'язаних з обмеженням особистої свободи громадян» від 20 квітня 2016 р. № 161 тощо. Усі зазначені накази потребують перегляду та затвердження в новій редакції Офісом Генерального прокурора з урахуванням останніх змін, внесених до чинного національного законодавства, а також позицій постанов Великої Палати Верховного Суду та практики Європейського суду з прав людини.

У підрозділі 2.3 «Адміністративно-правові засоби забезпечення реалізації функцій прокуратури в контексті реформування органів кримінальної юстиції» охарактеризовано поняття правових засобів, під якими науковці розуміють систему субстанціональних та діяльнісних правових явищ, за допомогою яких конкретні суб'єкти правовідносин досягають приватних і публічних цілей. Зазначено, що правові засоби – це певні юридичні категорії та діяння суб'єктів із їх застосування з метою досягнення конкретного результату.

Здійснено класифікацію правових засобів за такими критеріями: 1) залежно від функціонального призначення: регулятивні (дозволи, засоби заохочення) та охоронні (засоби захисту, примусу); 2) залежно від ступеня складності: прості (суб'єктивні права і юридичні обов'язки) та складні (юридична конструкція нормативно-правового акта); 3) за предметом правового

регулювання: конституційні, адміністративні, цивільні, фінансові, кримінальні тощо; 4) за характером: матеріальні (інструкції, положення, рекомендації) та процесуальні (заява, позов); 5) за часом дії: постійні (функції, повноваження) і тимчасові (надзвичайний стан, засоби забезпечення кримінального провадження); 6) залежно від виду правового регулювання: нормативні (встановлені нормами права та ті, що постають зі змісту судового прецеденту) та індивідуальні (акт застосування права).

Зазначено, що адміністративно-правові засоби як різновид правових засобів вирізняються тим, що створюються й застосовуються суб'єктами владних повноважень органів публічної адміністрації на підставі, на виконання та згідно із законами України з метою регулювання адміністративно-правових відносин.

Виокремлено адміністративно-правові засоби реалізації функцій прокуратури в контексті реформування органів кримінальної юстиції. Здійснено класифікацію адміністративно-правових засобів реалізації функцій прокуратури України за різними критеріями, що є основою для вдосконалення чинного національного законодавства та юридичної практики у сфері організації й діяльності прокуратури України.

Розділ 3 «Актуальні напрями вдосконалення механізму адміністративно-правового забезпечення реалізації функцій прокуратури» складається з двох підрозділів.

У підрозділі 3.1 *«Адміністративно-правове забезпечення реалізації функцій прокуратури в зарубіжних країнах: позитивний досвід та перспективи його впровадження в національну юридичну практику»* зазначено, що у світі є чотири основні підходи до визначення адміністративно-правового статусу прокуратури в системі органів державної влади. Перший підхід ґрунтується на тому, що прокуратура є самостійною інституцією. Він застосовується в Республіці Азербайджан, Республіці Білорусь, Республіці Вірменія, Республіці Еквадор, Республіці Ірак, Республіці Корея, Республіці Туркменістан та Республіці Узбекистан. Другий підхід характеризується тим, що прокуратура може перебувати у складі виконавчої влади. Такі моделі прокуратури прийняті в Республіці Австрія, Королівстві Бельгія, Королівстві Данія, Арабській Республіці Єгипет, Державі Ізраїль, Італійській Республіці, Канаді, Республіці Польща, Румунії, Турецькій Республіці, Федеративній Республіці Німеччина, Японській Державі та деяких інших державах. Згідно з третім підходом прокуратура перебуває у складі судової влади. До судової гілки влади належать прокуратури Республіки Грузія, Латвійської Республіки, Великого Герцогства Люксембург, Республіки Молдова, Східної Республіки Уругвай тощо. Четвертий підхід відносить прокуратуру до складу законодавчої влади. Такі моделі прокуратури прийняті у Боліваріанській Республіці Венесуела, Республіці Колумбія. Проте в більшості сучасних демократичних країн спостерігається тенденція віднесення прокуратури саме до судової гілки влади (це, зокрема, Грецька Республіка, Королівство Іспанія, Французька Республіка, Королівство Нідерландів, Португальська Республіка та Україна).

Детально проаналізовано моделі організації й діяльності прокуратури у Сполученому Королівстві Великої Британії та Північної Ірландії, Французькій Республіці, Федеративній Республіці Німеччина, Сполучених Штатах Америки. Сформульовані висновки щодо можливості впровадження позитивних елементів зарубіжних моделей організації та діяльності прокуратури в національну юридичну практику з урахуванням національних традицій, правосвідомості та правової культури громадян України.

Зазначено, що запозичення позитивного зарубіжного досвіду має бути не «сліпим» копіюванням моделей організації й діяльності прокуратури іноземних країн, а науково обґрунтованою імплементацією найкращих елементів позитивного досвіду в національне законодавство та юридичну практику.

Підрозділ 3.2 «Актуальні напрями вдосконалення системи адміністративно-правових засобів забезпечення реалізації функцій прокуратури в Україні» присвячено дослідженню перспективних напрямів удосконалення механізму адміністративно-правового забезпечення реалізації функцій прокуратури в контексті реформування органів кримінальної юстиції.

З огляду на останні зміни у кримінальному процесуальному законодавстві, ключову роль та особливу відповідальність прокурора як сторони обвинувачення у кримінальному процесі окремого адміністративно-правового забезпечення потребує функція прокуратури щодо підтримання публічного обвинувачення в суді.

Удосконалення потребує також адміністративно-правове забезпечення реалізації такої функції прокуратури України, як представництво інтересів держави в суді у виключних випадках і в порядку, що визначені законом. Після позбавлення органів прокуратури функції загального нагляду прокурори втратили правовий інструментарій впливу на інших суб'єктів владних повноважень із метою забезпечення законності та отримання необхідної інформації, документів для здійснення функції представництва інтересів держави в суді. Запити прокурора сприймаються посадовими особами інших органів публічної адміністрації як необов'язкові для виконання або виконуються несвоєчасно, що призводить до затягування процесу звернення до суду. Існує реальна потреба в адміністративно-правовій регламентації чіткої взаємодії між органами прокуратури та іншими суб'єктами владних повноважень із метою налагодження системи обміну інформацією, встановлення чітких строків надання відповідей на запити прокурорів, забезпечення координації діяльності різних державних інституцій під час реалізації функції представництва інтересів держави.

За результатами наукового узагальнення актуальних проблем правового регулювання організації й діяльності прокуратури України, пропозицій і рекомендацій провідних науковців у сфері кримінального, кримінально-процесуального та адміністративного права сформульовано основні напрями вдосконалення адміністративно-правового забезпечення реалізації функцій прокуратури України в контексті реформування органів кримінальної юстиції.

ВИСНОВКИ

У дисертаційному дослідженні на основі комплексного аналізу теоретичних напрацювань, положень чинного законодавства України та практики його реалізації здійснено теоретичне узагальнення, а також сформульовано науково обґрунтовані висновки й практичні рекомендації, які розв'язують наукове завдання щодо вдосконалення адміністративно-правового забезпечення реалізації функцій прокуратури України в контексті реформування органів кримінальної юстиції. За результатами дослідження сформульовано такі висновки:

1. Встановлено, що в історії становлення й розвитку адміністративно-правового забезпечення реалізації функцій прокуратури виділяють п'ять основних періодів: 1) період, пов'язаний з організацією прокуратури на українських землях під владою гетьманів у XVI–XVII ст. за аналогією з організацією роботи прокуратури в середньовічній Франції, де прокурори були посередниками між судами й королівською владою та захищали насамперед інтереси корони; 2) період, пов'язаний із запровадженням і наступною ліквідацією функції загального нагляду прокуратури царської Росії у XVIII–XIX ст. (на першому етапі генерал-прокурор підпорядкований імператору, на другому міністр юстиції є одночасно генерал-прокурором і прокуратура фактично стає частиною судової системи); 3) період, пов'язаний зі становленням Української Народної Республіки, у якій адміністративно-правове забезпечення реалізації функцій прокуратури здійснювали органи судової влади, зокрема Генеральний секретар судових справ (фактично прокурори були частиною судової системи, що характерно для французької моделі організації й діяльності органів прокуратури); 4) період, коли за радянських часів посилилася тенденція щодо законодавчого врегулювання основних функцій і повноважень органів прокуратури, натомість прокурори отримали досить дієвий адміністративно-правовий інструментарій своєї діяльності; 5) період, пов'язаний із появою й розвитком прокуратури незалежної України, скасуванням функції загального нагляду та подальшим реформуванням органів прокуратури (адміністративно-правове забезпечення реалізації функцій прокуратури здійснює Офіс Генерального прокурора).

2. З'ясовано, що вдосконалення адміністративно-правового забезпечення реалізації функцій прокуратури є неможливим без дослідження його історії, основних етапів та особливостей у різні історичні періоди. Проаналізований історичний досвід доводить важливість функції загального нагляду, якої нині органи прокуратури України позбавлені, що значно ускладнює реалізацію інших функцій прокуратури та їх адміністративно-правове забезпечення, обмежує можливості впливу на інші органи публічної адміністрації з метою дотримання принципів верховенства права й законності.

3. Визначено, що в юридичній науці намітилася тенденція щодо активізації доктринальних досліджень адміністративно-правового регулювання організації та діяльності органів прокуратури, що свідчить про теоретичну й практичну значимість цієї тематики та перспективність її поглибленого аналізу

з використанням поєднання філософських, загальнонаукових і спеціально-юридичних методів дослідження (законів діалектики, принципів об'єктивності й історизму, прийомів логічного методу, системного та структурно-функціонального методів, прийомів соціологічного методу, методів юридичної догматики та юридичної статистики, а також методу юридичного моделювання).

4. Аргументовано, що адміністративно-правове забезпечення реалізації функцій прокуратури є системою адміністративно-правових засобів деталізації та конкретизації національного законодавства з метою ефективної (підтвердженої реальними результатами роботи й високим рівнем довіри населення) та оптимальної (здійсненої в найкоротші строки і з максимальною економією бюджетних ресурсів) реалізації визначених у Конституції та законах України функцій прокуратури. Серед суб'єктів і факторів, які впливають на реалізацію функцій прокуратури, особливу роль відіграють органи публічної адміністрації та адміністративно-правові засоби забезпечення ефективної взаємодії між органами прокуратури й іншими суб'єктами владних повноважень.

5. Визначено, що правовою основою адміністративно-правового забезпечення реалізації функцій прокуратури України в контексті реформування органів кримінальної юстиції є Конституція України, міжнародно-правові акти, ратифіковані Україною, практика Європейського суду з прав людини, постанови касаційних судів у складі Верховного Суду та постанови Великої Палати Верховного Суду, кодекси й закони України, укази Президента України та постанови Кабінету Міністрів України, накази Офісу Генерального прокурора, спільні накази Офісу Генерального прокурора та інших органів публічної адміністрації, якими затверджуються інші відомчі нормативні акти, зокрема інструкції, порядки, положення, стандарти, форми документів тощо.

6. Встановлено, що адміністративно-правовими засобами забезпечення реалізації функцій прокуратури є накази Офісу Генерального прокурора, які деталізуються в адміністративних наказах керівників регіональних (обласних) та місцевих (окружних) прокуратур із питань, що належать до їх адміністративних повноважень. Загальний стан адміністративно-правового забезпечення реалізації функцій прокуратури України є незадовільним через наявні прогалини в національному законодавстві щодо відсутності відповідальності суб'єктів владних повноважень за невиконання законних вимог (запитів, вказівок) прокурора.

7. Названо основні проблеми адміністративно-правового забезпечення реалізації функції прокуратури щодо представництва законних інтересів держави в суді, зокрема: а) відсутність реальних повноважень прокурорів щодо забезпечення реального виконання запитів прокурорів із метою отримання необхідної інформації та належним чином завірених копій документів для здійснення представництва інтересів держави в суді; б) необхідність обґрунтування прокурором у суді наявності підстав для представництва інтересів держави, коли суб'єкт владних повноважень не здійснює або

неналежним чином здійснює захист інтересів держави; в) необхідність сплати судового збору органами прокуратури на загальних підставах, що ставить під сумнів доцільність заявлення позовів на суму, що є меншою за прожитковий мінімум для працездатних громадян, а також суперечить самій правовій природі судового збору.

Стверджується, що основною проблемою у сфері організації та процесуального керівництва досудовим розслідуванням органами прокуратури України є фактична відсутність правових інструментів, ефективних і легальних засобів впливу прокурора як процесуального керівника на слідчих Національної поліції України, які безпосередньо здійснюють досудове розслідування.

8. З'ясовано, що є необхідність розроблення та прийняття окремого Наказу Генерального прокурора «Про організацію діяльності прокурорів щодо підтримання публічного обвинувачення в суді», який буде враховувати основні положення ст. ст. 337–341, 347, 349, 351–353, 363, 364 Кримінального процесуального кодексу України та детально регламентувати права й обов'язки прокурора під час викладу змісту обвинувального акта, проголошення вступної промови, визначення обсягу доказів, що підлягають дослідженню, і порядку їх дослідження, проведення допиту обвинуваченого, свідків та потерпілого, заявлення клопотань про доповнення судового розгляду, судових дебатів. У додатках до зазначеного наказу варто розмістити рекомендації щодо проведення відповідних процесуальних дій та змісту промов прокурора в суді.

9. Встановлено, що з огляду на тривалу бездіяльність законодавчого органу щодо прийняття передбаченого Конституцією України закону про створення подвійної системи регулярних пенітенціарних інспекцій потребує додаткового адміністративно-правового забезпечення функція нагляду за додержанням законів під час виконання судових рішень у кримінальних справах, а також під час застосування інших заходів примусового характеру, пов'язаних з обмеженням особистої свободи громадян.

10. Визначено основний напрям реформування органів кримінальної юстиції, ключову роль у системі яких відіграють органи прокуратури, – затвердження на рівні закону оновленої Концепції реформування органів кримінальної юстиції, регламентація практичної реалізації якої буде деталізована за допомогою конкретних адміністративно-правових засобів реформи кожного правоохоронного органу та забезпечення взаємодії між усіма органами публічної адміністрації з урахуванням норм і принципів міжнародного права, а також необхідності повного переходу на електронний документообіг та відеофіксацію всіх процесуальних дій суб'єктів владних повноважень.

11. Проаналізовано досвід адміністративно-правового забезпечення реалізації функцій прокуратури Федеративної Республіки Німеччина та Французької Республіки, який має вагоме значення для України з огляду на прагнення нашої держави набути повноправне членство в Європейському Союзі. Доцільно запозичити французьку модель єдності судового корпусу, яка постає із взаємопов'язаних функцій суддів і прокурорів, коли прокурор може в будь-який момент своєї кар'єри стати суддею, а суддя – прокурором. Така

можливість переміщення між суддівським корпусом і прокуратурою стане джерелом збагачення професійного досвіду та сприятиме вдосконаленню системи правосуддя загалом. Удосконалення адміністративно-правового забезпечення реалізації функцій прокуратури України має відбуватися з використанням найкращого зарубіжного досвіду, норм і принципів права Європейського Союзу, міжнародних стандартів діяльності прокурорів з урахуванням національних правових традицій, рівня правосвідомості та правової культури громадян України.

12. Запропоновано віднести до основних напрямів удосконалення адміністративно-правового забезпечення реалізації функцій прокуратури в контексті реформування системи органів кримінальної юстиції такі заходи:

- оновлення всіх чинних наказів Генеральної прокуратури України (іх узгодження з Кримінальним процесуальним кодексом України, останніми рішеннями Європейського суду з прав людини, постановами Великої Палати Верховного Суду, чинними законами України та іншими нормативно-правовими актами);

- прийняття спільного наказу Офісу Генерального прокурора, Державної аудиторської служби України, Міністерства юстиції України, Державної служби України з питань геодезії, картографії та кадастру, а також інших органів виконавчої влади про затвердження Інструкції про координацію діяльності суб'єктів владних повноважень щодо представництва інтересів держави в суді та під час виконання судових рішень;

- прийняття наказу Офісу Генерального прокурора щодо повного переходу на електронний документообіг між органами прокуратури різних рівнів, між органами прокуратури та органами Національної поліції України, іншими правоохоронними органами України з використанням технології цифрового підпису (інформаційні листи, контрольні завдання та відповіді на них, вказівки прокурора, супровідні листи повинні надсилатися лише в електронному вигляді без дублювання на паперових носіях, що зумовить значну економію витратних матеріалів і людських ресурсів);

- внесення змін до процесуальних кодексів України, Закону України «Про прокуратуру» (щодо повернення інституту законних вимог прокурора, які є обов'язковими для всіх органів, підприємств, установ, організацій, посадових осіб і громадян та виконуються невідкладно або в передбачені законом чи визначені прокурором строки (ст. 8 «Обов'язковість виконання вимог прокурора» Закону України «Про прокуратуру» в редакції до 2014 р.) та Кодексу України про адміністративні правопорушення (щодо посилення відповідальності суб'єктів владних повноважень за невиконання законних вимог прокурора (ст. 185-8 Кодексу України про адміністративні правопорушення));

- прийняття окремого Наказу Офісу Генерального прокурора «Про організацію діяльності прокурорів щодо підтримання публічного обвинувачення в суді», який буде враховувати основні положення

ст. ст. 337–341, 347, 349, 351–353, 363, 364 Кримінального процесуального кодексу України;

– запозичення й упровадження в національне законодавство та юридичну практику французької моделі єдності судового корпусу, яка постає із взаємопов'язаних функцій суддів і прокурорів, коли прокурор може в будь-який момент своєї кар'єри стати суддею, а суддя – прокурором.

Наведений перелік напрямів удосконалення адміністративно-правового забезпечення реалізації функцій прокуратури України не є вичерпним через постійні зміни національного законодавства та нові виклики юридичної практики, що обґрунтовує перспективність подальшого наукового аналізу цієї тематики.

СПИСОК ПРАЦЬ, ОПУБЛІКОВАНИХ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

1. Севрук Ю.Г. Історія виникнення та розвитку адміністративно-правового забезпечення реалізації функцій прокуратури України. *Право і суспільство*. 2019. № 6. Ч. 2. С. 61–68. DOI: <https://doi.org/10.32842/2078-3736-2019-6-2-10>.

2. Севрук Ю.Г. Правові основи адміністративно-правового забезпечення реалізації функцій прокуратури України. *Прикарпатський юридичний вісник*. 2019. Вип. 3(28). Т. 2. С. 111–116. DOI: [https://doi.org/10.32837/руув.v2i3\(28\).370](https://doi.org/10.32837/руув.v2i3(28).370).

3. Севрук Ю.Г. Актуальні напрями вдосконалення адміністративно-правового забезпечення реалізації функцій прокуратури України. *Науковий вісник публічного та приватного права*. 2019. Вип. 4. Т. 2. С. 178–183. DOI: <https://doi.org/10.32844/2618-1258.2019.4-2.34>.

4. Севрук Ю.Г. Актуальні питання адміністративно-правового забезпечення реалізації функції представництва інтересів держави в суді органами прокуратури України. *Вчені записки Таврійського національного університету імені В.І. Вернадського. Серія «Юридичні науки»*. 2020. Т. 31(70). № 1. С. 142–148. DOI: <https://doi.org/10.32838/2707-0581/2020.1/26>.

5. Севрук Ю.Г. Адміністративно-правове забезпечення реалізації функцій прокуратури в зарубіжних країнах. *Visegrad Journal on Human Rights*. 2020. № 1. Vol. 2. P. 183–188.

6. Севрук Ю.Г. Адміністративно-правове забезпечення реалізації функції прокуратури України щодо підтримання публічного обвинувачення в суді. *Сучасні проблеми правової системи та державотворення в Україні*: матеріали міжнародної науково-практичної конференції, м. Запоріжжя, 21–22 лютого 2020 р. Запоріжжя: Запорізька міська громадська організація «Істина», 2020. С. 70–74.

7. Севрук Ю.Г. Актуальні питання адміністративно-правового забезпечення організації і процесуального керівництва досудовим розслідуванням органами прокуратури. *Актуальні питання та проблеми*

правового регулювання суспільних відносин: матеріали міжнародної науково-практичної конференції, м. Дніпро, 6–7 березня 2020 р. Дніпро: Громадська організація «Правовий світ», 2020. С. 112–115.

8. Севрук Ю.Г. Адміністративно-правове забезпечення реалізації функції прокуратури України щодо нагляду за додержанням законів при виконанні судових рішень у кримінальних справах. *Правове забезпечення політики держави на сучасному етапі її розвитку*: матеріали міжнародної науково-практичної конференції, м. Харків, 6–7 березня 2020 р. Харків: ГО «Східноукраїнська наукова юридична організація», 2020. С. 75–78.

АНОТАЦІЇ

Севрук Ю.Г. Адміністративно-правове забезпечення реалізації функцій прокуратури України в контексті реформування органів кримінальної юстиції. – Рукопис.

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук за спеціальністю 12.00.07 – адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право. – Запорізький національний університет, Запоріжжя, 2020.

Дисертацію присвячено комплексному дослідженню сутності та особливостей адміністративно-правового забезпечення реалізації функцій прокуратури України в контексті реформування органів кримінальної юстиції. Проаналізовано рівень наукового розроблення проблеми адміністративно-правового забезпечення реалізації функцій прокуратури та реформування органів кримінальної юстиції, визначено методологічні засади дослідження.

Охарактеризовано Концепцію реформування органів кримінальної юстиції та актуальні питання її практичної реалізації. Прокуратура визначається як ключовий суб'єкт системи органів кримінальної юстиції, який виконує окреслені в Конституції України функції щодо підтримання публічного обвинувачення в суді; стосовно організації та процесуального керівництва досудовим розслідуванням, вирішення відповідно до закону інших питань під час кримінального провадження, нагляду за негласними та іншими слідчими й розшуковими діями органів правопорядку; щодо представництва інтересів держави в суді у виключних випадках і в порядку, що визначений законом. Крім того, прокуратура тимчасово виконує функцію нагляду за додержанням законів під час виконання судових рішень у кримінальних справах, застосування інших заходів примусового характеру, пов'язаних з обмеженням особистої свободи громадян (до набрання чинності законом про створення подвійної системи регулярних пенітенціарних інспекцій).

Ключові слова: адміністративно-правове забезпечення, верховенство права, виконання, вказівки, законні вимоги, законність, інтереси держави, нагляд, накази, обмеження свободи, правові засоби, представництво, прокуратура, процесуальне керівництво, публічне обвинувачення, функції.

Севрук Ю.Г. Административно-правовое обеспечение реализации функций прокуратуры Украины в контексте реформирования органов уголовной юстиции. – Рукопись.

Диссертация на соискание ученой степени кандидата юридических наук по специальности 12.00.07 – административное право и процесс; финансовое право, информационное право. – Запорожский национальный университет, Запорожье, 2020.

Диссертация посвящена комплексному исследованию сущности и особенностей административно-правового обеспечения реализации функций прокуратуры Украины в контексте реформирования органов уголовной юстиции. Проанализирован уровень научной разработки проблемы административно-правового обеспечения реализации функций прокуратуры и реформирования органов уголовной юстиции, определены методологические основы исследования.

Охарактеризована Концепция реформирования органов уголовной юстиции и актуальные вопросы ее практической реализации. Прокуратура определена как ключевой субъект системы органов уголовной юстиции, который выполняет очерченные в Конституции Украины функции по поддержанию публичного обвинения в суде; по организации и процессуальному руководству досудебным расследованием, решению в соответствии с законом других вопросов в ходе уголовного производства, надзору за негласными и другими следственными и розыскными действиями органов правопорядка; по представительству интересов государства в суде в исключительных случаях и в порядке, который определен законом. Кроме того, прокуратура временно выполняет функцию надзора за соблюдением законов при исполнении судебных решений по уголовным делам, применении других мер принудительного характера, связанных с ограничением личной свободы граждан (до вступления в силу закона о создании двойной системы регулярных пенитенциарных инспекций).

Проведена детальная классификация административно-правовых средств обеспечения реализации функций прокуратуры, которая является основой для усовершенствования действующего национального законодательства и юридической практики в сфере правового регулирования организации и деятельности прокуратуры.

Ключевые слова: административно-правовое обеспечение, верховенство права, законность, законные требования, интересы государства, исполнение, надзор, ограничение свободы, правовые средства, представительство, приказы, прокуратура, процессуальное руководство, публичное обвинение, указания, функции.

Sevruk Yu.H. Administrative and legal support for the implementation of the functions of the prosecutor's office of Ukraine in the context of the reform of criminal justice bodies. – Manuscript.

Thesis for obtaining a candidate's degree in legal sciences with a specialization in 12.00.07 – administrative law and process; financial law; informational law. – Zaporizhzhia National University, Zaporizhzhia, 2020.

This dissertation is about the comprehensive study of the nature and features of administrative and legal support for the implementation of the functions of the prosecutor's office of Ukraine in the context of reforming the criminal justice authorities. The level of scientific development of the problem of administrative and legal support for the implementation of the functions of the prosecutor's office and the reform of the criminal justice authorities is analyzed, the methodological foundations of the study are determined.

The concept of reforming the criminal justice authorities and relevant issues of its practical implementation are characterized. The prosecutor's office is defined as the key subject of the criminal justice system, which performs the functions defined in the Constitution of Ukraine to maintain public prosecution in court; the organization and procedural management of the pre-trial investigation, the decision in accordance with the law of other issues during criminal proceedings, the supervision of secret and other investigators and the search actions of law enforcement agencies; representing the interests of the state in court in exceptional cases and in the manner determined by law. In addition, the prosecutor's office temporarily performs the function of supervising the observance of laws in the execution of court decisions in criminal cases, while applying other coercive measures related to the restriction of personal freedom of citizens (until the law on the creation of a double system of regular prison inspections comes into force).

A detailed classification of administrative and legal means to ensure the implementation of the functions of the prosecutor's office has been carried out, which is the basis for improving existing national legislation and legal practice in the field of legal regulation of the organization and activities of the prosecutor's office.

The state of administrative and legal support for the implementation of the functions of the prosecutor's office in foreign countries is analyzed, the corresponding positive experience and certain prospects for its implementation in national legal practice are highlighted.

Actual directions for improving the mechanism of administrative and legal support for the implementation of the functions of the prosecutor's office of Ukraine in the context of reforming the criminal justice authorities are identified, the key of which is the introduction of amendments to the procedural codes of Ukraine, the Law of Ukraine "On the Prosecutor's Office" regarding the return of the institution of legal requirements of the prosecutor, which are binding on all bodies, enterprises, institutions, organizations, officials and citizens, and are carried out immediately or as provided in the law or the time periods specified by the prosecutor (article 8 "Mandatory compliance with the requirements of the prosecutor" of the Law of Ukraine "On the Prosecutor's Office" as amended until 2014).

Key words: *administrative and legal support, execution, functions, instructions, legal means, legal requirements, legality, orders, procedural management, prosecutor's office, public prosecution, representation, restrictions on freedom, rule of law, state interests, supervision.*

Підписано до друку 28.04.2020. Формат 60x90/16. Папір офсетний.
Друк цифровий. Умовн. друк. арк. 0,9. Тираж 100 прим. Зам. № 0872.

Видавництво і друкарня – Видавничий дім «Гельветика»

73034, м. Херсон, вул. Паровозна, 46-а.

Телефони: +38 (0552) 39-95-80,
+38 (095) 934 48 28, +38 (097) 723 06 08

E-mail: mailbox@helvetica.com.ua

Свідоцтво суб'єкта видавничої справи

ДК № 6424 від 04.10.2018 р.